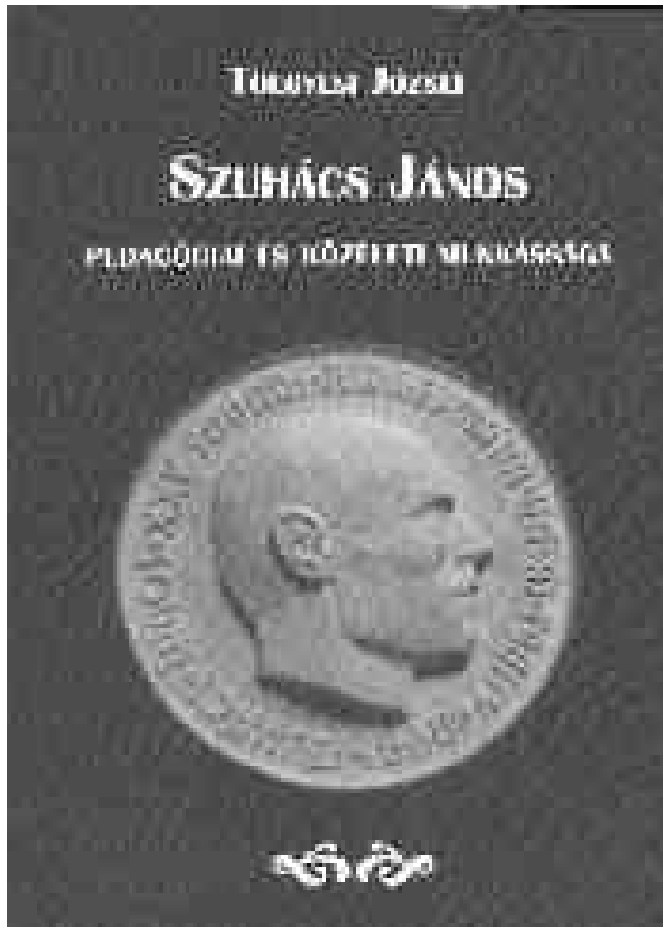

MIHALOVICSNÉ LENGYEL ALOJZIA

SZUHÁCS JÁNOS PEDAGÓGIAI ÉS KÖZÉLETI MUNKÁSSÁGA

(ÍRÓ-SZERKESZTŐ: TÖLGYESI JÓZSEF. BALATONFÜRED, 2015. – 190 P.)

A 2016-ban alapításának huszadik évfordulóját ünneplő Balatonfüred Városért Közalapítvány támogatásával megjelent 75. kiadvány Szuhács János (1881–1951) füredi tanár, iskolaigazgató szerteágazó pedagógiai tevékenységének, és négy évtizedet átívelő közéleti munkásságának állít emléket. A könyv írója és szerkesztője Tölgyesi József. A könyv Dr. Bóka István polgármester ajánlásával kezdődik. Bevezető gondolataiból idézve: „...e kötet a múltnak egy olyan időszete, mely Füred egykori polgári iskolájának pedagógusa, Szuhács János életútját felidézve mutatja be az akkori, a 20. század tízes éveitől kezdődően a negyvenes évek végéig tartó időszakot ... Szuhács János nemcsak a munkájában, hanem lélekben is füredivé vált. Ő is egyike azoknak a pedagógusoknak, akik nemcsak a helyi és a környéki diákok nevelésével, oktatásával foglalkoztak, hanem széleskörű társadalmi, közéleti tevékenység résztvevői is voltak...”

A felvidéki, a Gömör megyei Ratkó községből származó Szuhács János a sajjögömöri polgári iskola négy osztályának elvégzése után a Losonci Tanítóképzőbe iratkozott. Az 1899–1890-es tanévben taní-

tói oklevelet szerzett, s ezzel együtt megkapta az evangélikus vallású kántori oklevelét is. Szuhács tanítói szolgálatának egyetlen színhelye a Turóc megyei Ivankofalva volt. Az 1905–1906-os tanév befejezésekor jelentkezett a polgári iskolai tanári képesítés megszerzésére. Kérésére a községi elöljáróságok közbenjárásával megkapta a tandíjmentesség megadását biztosító szegénységi bizonyítványt. 1906-ban, magyar nyelv és történelem szakos polgári iskolai tanári képesítésének megszerzése után került a füredi polgári iskolába.

Szuhács János 33 éven át, nyugdíjazásáig szolgált választott városát és iskoláját: négy évtizeden át részese volt Füred történelmének. A vallási és etnikai értelemben sokszínű város a kiegyezést követő időszakban indult meg a polgárosodás útján: fejlődött a község gazdasága, európai színvonalra fejlesztették a fürdőkultúrát, élénk társasági és egyesületi élet jellemezte Füredet. A település arculata, a lakosság szociális körülményeinek változása – a gazdasági cselédség számának csökkenése és a helyi iparban dolgozók számának növekedése – miatt átalakult. A századforduló idején a gyakorlatias szakismereteket és alpműveltséget biztosító polgári iskola alapítása 1906-ban indokolt volt. Füred nagyközség helyben tudta biztosítani az iskola alapításához szükséges infrastruktúrát, és vállalni tudta a tantestület megszervezését.

Füred iskolakultúrájában 1591-től a református elemi iskolai oktatás dominált. 1828-ban alapították meg a katolikus elemi iskolát. Mindkét felekezeti fenntartású intézmény az iskolák államosításáig, 1948-ig működött. Az 1868. évi népoktatási törvény lehetővé tette az elemi iskolát végzett fiúk és lányok számára a hároméves iskolai gyakorlati oktatásban való részvételt. Füreden a helyi, a mezőgazdasági irányultságú képzés igényeire alapozva szervezték meg 1870-ben a Népiskolát.

Az 1906-ban alapított, 42 esztendőn át működő polgári fiúiskolához internátus is tartozott. Az iskola 1922-től a lánytanulók oktatásával is foglalkozott. A Magyar Királyi Állami Intézményt igazgatótanács irányította és felügyelte. Az iskola fennállásának 42 esztendeje alatt több mint 2000 fiú és lány, köztük az Erzsébet Szeretetház növendékei közül is több tanuló vehette át polgári iskolai vég bizonyítványát. Szuhács János polgári iskolai tanár 1906-ban helyettes tanári státuszban kezdte meg pedagógiai pályafutását Füreden. 1914-ig internátusi felügyelői beosztása mellett heti 25 órában tanított magyar nyelvet, irodalmat,

földrajzot, tornát és éneket. Az általa oktatott tantárgyak repertoárja évről-évre bővült: ő oktatta például az iskolában a német nyelvet is. Osztályfőnöki megbízatása mellett ő volt az ifjúsági könyvtár és a szertárak őre. Kezdő tanárként erkölcsi tartása és szakmai sikerei alapján kivívta felettesei, igazgatói és a tanterületi előljáróságok bizalmát, elismerését. 1913 nyarán több hetes utazásra indult Svájcba, ahol az itthoni munkájához szorosan kapcsolódó bentlakásos intézeteket látogatott meg. Szakmai felfedező útján tapasztalt pedagógiai élményeit szépirodalmi igényű közléseiben örököltette meg. Útirajzait az Iskolai Értesítőben publikálták. Szuhács – a felfedező tanár – szívesen kirándult diákjaival. Kirándulásaik alkalmával a diákjait a haza, a Pannon-táj, a szülőföld szeretetére nevelő pedagógus a magyar kultúra egyetemes értékeit is igyekezett bemutatni. Az 1910-es évek közepétől számos pedagógiai tartalmú publikációja mellett tankönyveivel országos ismertségre tett szert. 1922-től megbízott igazgatóként a társadalmi haladást támogató gazdasági tantárgyak oktatásával, és a gazdasági tantárgyak oktatásához szükséges tankönyvek írásával újította meg az általa vezetett polgári iskolát: az 1925–26-os tanévtől az iskola fokozatosan profilt változtatott, gazdasági szakirányú polgári iskolává fejlődött. Hóman Bálint vallás-és közoktatási miniszter elégedettséggel fogadta a Szuhács által kidolgozott, a gazdasági irányú képzés megújítására vonatkozó helyi oktatási terveket.

1933-ban Horthy Miklós, Magyarország kormányzója, Szuhács Jánosnak kiváló szakmai teljesítménye és közéleti tevékenysége elismerésül igazgatói címet adományozott. Kinevezett igazgatóként is élen járt az önképzésben, fontosnak tartotta továbbá – a kor követelményeinek megfelelően – a tanárok továbbképzését is. Szuhács János a hazai oktatásban az 1930-as években elterjedt, az oktatás és nevelés megújulását ígérő „Cselekedtető” oktatás kutatójaként is tevékenykedett.

Az iskola 1939–40. évi értesítőjében kinevezett igazgatóként munkakörét elfoglaltságait a következőképp jegyzi: megbízott igazgató, mezőgazdasági tankönyvíró, a Jókai Önképzőkör tanárelnöke, az ifjúsági könyvtár vezetője, tanulmányi felügyelő. Tantárgyai: magyar, történelem, közgazdaságtan, valamint evangélikus vallású hittan (összesen 18 óra). Az iskolát nyugdíjazásáig, 1943. szeptember 1-ig, vezette. Munkája elismerésül 1946-ban kapott miniszteri kitüntetést. Nyugdíjasként 1948-ig az iskola államosításáig vállalt óraadást. Egykori iskolájában evangé-

likus hittant oktatott. Szuhács János a néptanítói habitusú tanártípus megtestesítője, a pedagógiai pálya mindenese volt. A tanári munka magas szintű elvégzésén túlmenően feladatának tekintette a társadalmi, közéleti tevékenységet, a népnevelést. Az iskola életéről, Szuhács János igazgató tevékenységéről a helyi média több alkalommal tájékoztatta Füred lakosságát. A „Balatonfüred” című helyi lap több ízben közölte beszédeit, továbbá híradást adott Szuhács közéleti szerepléseiről, ismeretterjesztő előadásairól. Az 1924–25-ös tanév értesítőjének közlése alapján például 1925 telén 12 népművelési előadást tartott nemcsak Füreden, hanem a környező településeken is. Több alkalommal vett részt a Balatoni Szövetség által szervezett mezőgazdasági kiállításon előadóként és kiállítóként.

Tevékeny tagja volt továbbá a Járási Gazdakörnek, valamint a Balatoni Szövetség keretében a Polgári Iskolai Tanárok Üdülőházaiba történő beutalások, elszállásolások (a gondnoki munka) körül is fáradságot nem ismerő buzgalommal tevékenykedett. Társadalmi megbízatásai között elsőként említendő a községi képviselő testületi tagság (1932), a Magyar Turista Egyesület balatonfüredi szakosztályának alelnöki posztja, az 1930-tól indított vendéglátóipari szaktanfolyam szervezése, továbbá a Győr vidéki fiataikorúak bírása megbízatás. A könyv írója, szerkesztője Tölgyesi József Szuhács János jelmondatát választotta mottónak: *„Munkám, mit annyi oktan lenéz, kedves nekem, mert olyan nyersanyagból, melyet Isten ad, segíték én embert teremteni.”*

Az EMBERT teremtő, sokoldalúan képzett vidéki pedagógus szakmai életútját Tölgyesi József, a kor iskolakultúráját igen jól ismerő kitűnő neveléstörténész és helytörténész sikerrel mutatta be. A tíz fejezetből álló filológiai pontossággal összeállított mű tudományos igényű pedagógiai regény (iskolatörténet és pedagógus portré). A kiadvány Szuhács János füredi tanár pedagógiai pályafutásának és életművének bemutatását a szerző-szerkesztő dokumentumok (jegyzőkönyvek, iratok, képek, stb) folyamatos mellékelésével teszi hitelessé. Részletes áttekintést ad Szuhács tanulmányairól, publikációs tevékenységéről, mezőgazdasági szakírói munkáiról, és az őt méltató írásokról. A kiadvány gazdag irodalomjegyzékkel és névmutatóval, továbbá kiadványsorozat támogatóinak és az eddig megjelent köteteknek felsorolásával zárul. A kitűnően szerkesztett könyv értékes olvasmány nem csak a helytörténet és az iskolatörténet iránt érdeklődők számára.